

ਕਵਿਤਾ/ਇਤਿਹਾਸ

ਐਤਵਾਰ, 7 ਮਈ 2023 (ਆਖਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਫ਼ਾ)

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ

ਮੀਰਾ-ਅਹੋਲਿਆ

ਅਗਰੀ ਭੁੱਟੀਆਂ ਚੰ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਹੋ
ਉਡੀਕੀ ਹੈ ਸੰਮੰਨ ਦੀਆਂ ਲਿਹਿਂ ਵਾਂਗ
ਬੰਚਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਸੰ ਬਣਾ ਖਾਣਾ
ਕਿਨਾ ਚੁੱਗ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਨਿ-ਸੱਤੇ ਤੇ ਤੁੰਹਾ ਸਾਥ
ਸਾਹ ਸੜ ਵਰਗਾ ਹੈ
ਇਕ ਪਸੇ ਤਿਆਂ ਨੇ
ਇਕ ਪਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਅਨੰਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਚੰ
ਸਵੇਦ ਵਸਤਰ ਸੱਤੇਂਘਰ
ਅਪਣੀ ਧੂਨੀ ਉਚਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ
ਮੈਂ ਬੁਝ ਸੌਂਚ ਬਾਅਦ
ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸਹਾਤ ਲੈ
ਚੁੱਪ ਕਰ ਕਰੀਂ ਹੈ ਹਾਂ
ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਅਨੰਤ ਅੜਲ ਅਵਸਥਾ ਚੰ
ਮੀਰਾ, ਅਹੋਲਿਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ
ਨਾ ਤਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੂੰ ਰੋਗੀ
ਨਾ ਨਿਆਮ ਬਚਿਆ

ਅਪਵੱਤਰ

ਉਹ ਤੁੰ ਮੈਂਡਿਆਂ ਨਾਲ ਖੱਡੀ
ਤੇ ਸਿੱਤ ਜਾਂ ਉਡੀਤ
ਉਹਾਂ ਵਰਗੀ 'ਹੀ ਸੁਣੋ ਚੱਕ' ਵਰਗ
ਭਾਇਲਾਂ ਬੋਲਦੀ ਹੈ
ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇਂਨਾਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਉਹ ਮਾਸੂਮ ਨਹੀਂ
ਮੈਂਨਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾਲ
ਗਿਰਵੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਚਲ ਹੋਰ, ਉਚੀ ਨਿੱਛ ਮਾਰਨਾ, ਭਕਾਰ ਮਾਰਨਾ
ਸੋਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
ਤੇਰ ਤੁੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਜਦ ਉਹਾਂ ਤੇਂਨਾਂ ਵਿਕੁਣਾਂ ਦੀ ਕੰਜਕ ਨਾ ਕਰ
ਅਪਵੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਸਿਸਟੀ ਦੀ ਸਿਸਟਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ
ਰਕਤ ਬੁੰਦ
ਅਪਵੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ
ਇਹੋ ਪਸ਼ਨ
ਬੁਝਤ ਰੜਕਦਾ ਹੈ ਮੈਂ

ਜਨਮ ਅਸਟਮੀ

ਕਿਨਾ ਉਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਉਹ
ਪਿੱਛੀਲਾਂ ਦੀ ਫੜ੍ਹੀ 'ਤੇ
ਪਿੱਛੀਲਾਂ ਦੇ ਏਂਡ 'ਚ
ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਵਿਲੁਲਾ ਰਿਹਾ
ਪਿਓ ਨੇ ਸੂੰਤੀ ਚੁੱਕ ਲੈਣੀ
ਅਥ ਚਾਣੇ ਪਿਲਾ ਤੇ ਦੀ ਹੈ
ਕਿਸ਼ਾਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਛਿਆਂ

ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਮੁਕਾਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਲੱਗਭੱਗ ਢੇਢ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬੂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ 'ਮੰਥਨ' ਅਤੇ ਦੂਜੀ 'ਮਨ ਦੀ ਓਜ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੌਰ ਆਤਮ ਮੰਥਨ ਦਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਆਰੰਭਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸ ਆਤਮ ਮੰਥਨ ਦੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਰਾ-ਅਹੋਲਿਆ, ਜਨਮ ਅਸਟਮੀ, ਭੁੱਟਪਾਥ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਦਿ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਲੀ ਵੰਗਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਚਾਰਗੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, 'ਪਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ' ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਾਅਰਕੇ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਲੰਮੇ ਅਹਸੇ ਬਾਅਦ ਐਤਵਾਰਤਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

-ਸੰਪਾਦਕ

ਜਸਲੀਨ ਕੌਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਵਿ ਵੰਨਰੀਆਂ

ਪੇੜ

ਕਵਿਤਾ ਅੱਗੇ ਤੁੰ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਨਿਛਲ ਸੀ
ਦਸਤਕ ਸ੍ਰੀ ਉਡੀਕ ਦੇ ਬੁਝੇ 'ਤੇ
ਹੁਣ ਕਵਿਤਾ
ਰੂਪ ਬਦਲ
ਸੁਰ ਲੁਕ
ਦਿੱਦੀ ਹੈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਝੇ 'ਤੇ ਦਸਤਕ
ਫਿਰ ਅੱਜਕੁੱਲ ਇਹੀ ਵੀ ਸੇਚੀ ਹੈਂ
ਚੱਲੇ ਮਾਲੇ 'ਤੇ ਨਾ ਲਿਖਿਆ
ਤੇ ਕਿਤੇ ਨੌਪਾ ਨਾ ਲਵਾ ਬਹੇ
ਮੁੱਖਤ ਕਵਿਤਾ ਦਾ
ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਚਾਰ-ਹਾਤ ਸਮੇਂ
ਲੱਕ ਜਾਣੀ ਪਾਤਰ
ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਪੇਂਡੀ ਲੱਕ ਗਰੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ
ਤੁੰਜ਼ ਜਾਨੀ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਵਸਦਾ ਸੋਹਾਰ
ਤੇ ਮੈਂ ਲੁਕਾਉਣਾ ਸੁੱਖ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਮੁੱਖ ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਪੈੜ

ਉਧੇੜ ਬੁੜ

ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਧੇੜ ਬੁੜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ
ਪਰ ਹੱਥ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ
ਕਿ ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੈ
ਕਵਿਤਾ
ਤੇ ਹੋਸ਼ ਉਦਾਸ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸਾਥੀ ਰਹੀ ਹੈ
ਤੁੰ ਯਾਦ
ਤੇ ਚੁੱਗ ਤੋਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ
ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ
ਮੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਆਂ ਕੱਨ 'ਤੇ ਲਾ
ਉਹ ਮੱਤ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਾ
ਕੇਨ ਪੱਕਣ ਦਾ ਢੌਂਗ ਕਰ
ਗੀਖ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਵਿਚਾਰ ਮਾਰਨ
ਹੁਣ ਧਾਰੀ ਦੇ ਉਤੇਰਾ
ਪੁਲਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਗ ਕਰਦੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ
ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ

ਉਧੇੜ ਬੁੜ

ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਧੇੜ ਬੁੜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ
ਪਰ ਹੱਥ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ
ਕਿ ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੈ
ਕਵਿਤਾ
ਤੇ ਹੋਸ਼ ਉਦਾਸ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸਾਥੀ ਰਹੀ ਹੈ
ਤੁੰ ਯਾਦ
ਤੇ ਚੁੱਗ ਤੋਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ
ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ
ਮੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਆਂ ਕੱਨ 'ਤੇ ਲਾ
ਉਹ ਮੱਤ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਾ
ਕੇਨ ਪੱਕਣ ਦਾ ਢੌਂਗ ਕਰ
ਗੀਖ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਵਿਚਾਰ ਮਾਰਨ
ਹੁਣ ਧਾਰੀ ਦੇ ਉਤੇਰਾ
ਪੁਲਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਗ ਕਰਦੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ
ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ

ਉਧੇੜ ਬੁੜ

ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਉਧੇੜ ਬੁੜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ
ਪਰ ਹੱਥ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ
ਕਿ ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੈ
ਕਵਿਤਾ
ਤੇ ਹੋਸ਼ ਉਦਾਸ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸਾਥੀ ਰਹੀ ਹੈ
ਤੁੰ ਯਾਦ
ਤੇ ਚੁੱਗ ਤੋਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ
ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ
ਮੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਆਂ ਕੱਨ 'ਤੇ ਲਾ
ਉਹ ਮੱਤ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਾ
ਕੇਨ ਪੱਕਣ ਦਾ ਢੌਂਗ ਕਰ
ਗੀਖ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਵਿਚਾਰ ਮਾਰਨ
ਹੁਣ ਧਾਰੀ ਦੇ ਉਤੇਰਾ
ਪੁਲਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਗ ਕਰਦੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ
ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ

ਪਰ ਇੱਥੇ ਤੁੰ ਦਿਨ
ਸਾਲ ਵਾਗ ਜਾਂਦੇ
ਦੱਖਿਆਂ ਭੁੱਟਾਵਾਂ
ਲੱਗ ਬੁੱਧ
ਲਗਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ਾਲਾਮੁਖੀ ਬਣ ਕੇ ਫਟਾਂਗੇ
ਤੁੰਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਟੇਬੂ ਨੂੰ ਤੇਂਨਾਂ ਵੈ
ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਿੱਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
ਪਰ ਅਸ਼ਾਹੀ ਜਿਹਾ
ਫਿਰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਦਾ ਧਿਆਲ ਢੂਢਾਵਾਂ ਹੈ
ਮਿਲਣਾ, ਫਿਰ ਵਿਛੁੱਣ ਦਾ ਗਮ
ਹਰ ਵਕਤ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲੋਚਦਾ ਮਨ
ਪਲ ਪਲ ਮਿਲ ਨਾਲ ਹੋਣ
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬਿਹਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ

ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ
ਤੇ ਚੁੱਗ ਤੋਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ
ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ
ਮੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਆਂ ਕੱਨ 'ਤੇ ਲਾ
ਉਹ ਮੱਤ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬੱਚਾ
ਕੇਨ ਪੱਕਣ ਦਾ ਢੌਂਗ ਕਰ
ਗੀਖ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਵਿਚਾਰ ਮਾਰਨ
ਹੁਣ ਧਾਰੀ ਦੇ ਉਤੇਰਾ
ਪੁਲਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਗ ਕਰਦੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ
ਛੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ

ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਗੁਆਚਿਆਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ।

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ
ਆਪਣੇ ਜ਼ਮੇ ਬੁਰੇਣ ਬਾਬਾਵਰ ਹੈ
ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਬਾਵ ਮੈਂ
ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਗਦੀ ਹੈਂ

ਭਰ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ

ਭਰ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੋ ਜਾਂ

